

Motion till riksdagen 2023/24:871

av **Linnéa Wickman (S)**

Minskande av mörkertalet i psykisk ohälsa bland hushåll som lever i ekonomisk utsatthet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka mörkertalet i psykisk ohälsa bland familjer med låg socioekonomisk status och ställning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ojämlika livsvillkor och ojämlik fördelning av resurser, både materiellt och psykosocialt, ger en ojämlik fördelning av risk för ohälsa, sårbarhet och konsekvenser vid ohälsa. Det är väl belagt att både dödlighet, sjuklighet, självskattad hälsa och levnadsvanor varierar beroende på socioekonomisk status. De ekonomiska förutsättningarna har bäring på vilken typ av boende en person har råd med och risken för trångboddhet. Yrken som är mer fysiskt ansträngande och förslitande innebär ofta en lägre socioekonomisk position. Personer som står helt utanför arbetsmarknaden på grund av sjukskrivning eller arbetslöshet är i sig särskilt sårbara för att drabbas av ohälsa. Att konstant oroa sig för oförutsägbara utgifter på grund av att de ekonomiska marginalerna är små eller obefintliga är i sig en orsak till stress som kan leda till psykisk ohälsa.

Den yttersta konsekvensen av den ojämlika hälsan är stora skillnader i medellivslängd mellan olika socioekonomiska grupper. Ju högre utbildning en person har, desto längre förväntad medellivslängd. Ett exempel från Region Gävleborgs jämlikhetsutredning är att en 30-årig kvinna med eftergymnasial utbildning förväntas leva 6,4 år längre än en jämnårig kvinna med förgymnasial utbildning. För män är skillnaden 5,2 år. Risken för suicid är också större i socioekonomiskt utsatta områden med lägre ekonomisk standard, där män är en särskilt stor riskgrupp.

Föräldrarnas ekonomiska och sociala förutsättningar påverkar också tydligt möjligheten att ge barn goda uppväxtvillkor. Ohälsa tenderar tydligt att gå i arv om inga aktiva insatser görs för att utjämna ojämlika förutsättningar. Att förbättra möjligheterna för de personer som har det sämst ställt och lindra konsekvenserna av social utsatthet är en nyckel för att nå det folkhälsopolitiska målet om att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Trots att kunskapen är välbelagd om hur ojämlika livsvillkor skapar en ojämlik hälsa återstår mycket för att sluta hälsoklyftorna. Ett viktigt steg på området skulle vara att särskilt stärka insatserna för minskad psykisk ohälsa genom att undersöka hur stort mörkertalet för psykisk ohälsa är i familjer med låg socioekonomisk status och ställning. Det skulle vara en bra utgångspunkt för att utveckla de uppsökande insatser som sker från samhällets sida för att både förebygga, upptäcka, lindra och minska den psykiska ohälsan på grund av ekonomisk utsatthet. Det kan också vara ett led i att förbättra det suicidpreventiva arbetet i stort.

Linnéa Wickman (S)